

Największe problemy z RODO czyli Rozporządzenie o Ochronie Danych Osobowych po **stu dniach obowiązywania**

26.09.2018 -

Kraków Kino Kijów

TEMAT WYSTĄPIENIA

**Anonimizować czy
nie anonimizować?
Oto jest pytanie**

Dr EWA KULESZA

**Generalny Inspektor Ochrony Danych
Osobowych 1998-2006**

RODO – problemy...

- Dane osobowe, dane wrażliwe - jak używać i nie zwariować.**
- Jakie dane zbierać?**
- Dane w instytucjach publicznych.**
- Tworzenie zbiorów danych.**

RODO – problemy...

- Problemy z :
- -rozdzieleniem ochrony danych osobowych z ochroną dóbr osobistych i ochroną wynikającą z prawa autorskiego;
- -zastosowaniem przesłanek przetwarzania danych;
- -oceną adekwatności zakresu danych do celu przetwarzania;
- -zastosowaniem przepisów o powierzeniu przetwarzania;

Podstawa prawna

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych)

(Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 119)

Ogólna filozofia ochrony danych osobowych

- *Czy zmieniła się ogólna filozofia ochrony danych osobowych w porównaniu z Dyrektywą 95/46 i ustawą o ochronie danych osobowych z 1997 r?*
- Założenia przepisów o ochronie danych osobowych:
- -ochrona prawa do prywatności,
- -ucywiliżowanie przetwarzania danych,
- -zagwarantowanie osobom, których dane są przetwarzane przysługujących im praw;

RODO nie zabrania przetwarzania danych- współczesna gospodarka , funkcjonowanie państwa opiera się na wykorzystaniu danych osobowych,

RODO silniej gwarantuje pewne uprawnienia osobom, których dane są przetwarzane – nie zmienia istoty ochrony danych osobowych...

....filozofia ochrony danych....

- ...dlatego
- nie należy anonimizować, a przetwarzać dane „z umiarem”, zgodnie *z celem i adekwatnie do celu, z zasadami przetwarzania danych, tak długo, jak na to pozwala cel przetwarzania,*
- przetwarzać dane objęte szczególną ochroną *uwzględniając* inaczej – niż dotychczas – sformułowane *przesłanki przetwarzania danych sensytywnych, zwłaszcza uwzględniając* *inaczej sformułowane przesłanki przetwarzania danych o ukaraniu,*
- *anonimizować zbiory zbędne, po zrealizowaniu celu przetwarzania, chyba, że przepis prawa nakazuje posiadanie (archiwizowanie) danych;*

....filozofia ochrony danych....

- bezwzględnie wykonywać obowiązki wynikające z przepisów prawa – przepis prawa (*np. ustawa z 27.10.2005 r. o szkolnictwie wyższym, która nakazuje ujawniać wyniki postępowania rekrutacyjnego nie tylko pozwala, ale nakazuje jawność – czyli udostępnianie informacji o osobach, które zostały przyjęte na studia) nie tylko pozwala, ale zobowiązuje do podania danych osobowych o osobach przyjętych na studia (*jedyny problem: jawne czy powszechnie dostępne*) – **czyli instytucje publiczne działające w ramach i na podstawie przepisów prawa przetwarzają dane w ramach upoważnienia do przetwarzania określonego przepisami, prócz tego przesłanka wykonywania zadań realizowanych w interesie publicznym lub dla wykonania „władzy publicznej” powierzonych administratorowi, ...***

Problemy z RODO?

- Wynikają m.in. z :
- -niedoskonałości samych przepisów RODO, ze względu na niedoskonałość (niekompletność) przepisów, trudności interpretacyjnych, włączania się do interpretowania podmiotów nieuprawnionych (Ministerstwo Cyfryzacji), utraty niezależności działania przez organ nadzorczy,
- ale i:
- -braku fundamentalnej wiedzy prawniczej,
- -niedoczytania przepisów

Problemy z rozróżnieniem, kiedy mamy do czynienia z ochroną danych osobowych....

- Problem np. z przetwarzaniem wizerunku:
- - przykład : robienie zdjęć/ filmów na potrzeby promocji zakładu pracy, szkoły wyższej
- *-jest to kwestia ochrony dóbr osobistych (art. 23, 24 k.c.: Zdrowie wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek/.../) – także – jeśli traktujemy zgodę na wykorzystanie wizerunku, zgoda nie może być wyrażona nieodwołalnie , na czas nieokreślony a zdjęcie/film wykorzystywany dowolnie i publikowany w dowolnych mediach, także nieokreślonych w momencie wyrażania zgody;*
- *ochrona danych może być stosowana na etapie tworzenia zbioru osób, które wyraziły zgodę, ...*

Problemy z rozróżnieniem, kiedy mamy do czynienia z ochroną danych osobowych....

- Dzieło z wykorzystaniem wizerunku – art. 81 ustawy z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.jDz.2018, poz. 1191 ze zm.)
- *ochrona wynikająca z prawa autorskiego wówczas, gdy mamy do czynienia dziełem- wizerunek stanowiący element dzieła w ogóle nie podlega ochronie danych;*
- Wg.art 81: Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej. W braku wyraźnego zastrzeżenia zezwolenie nie jest wymagane, jeżeli osoba ta otrzymała umówioną opłatę za pozowanie;
- Zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku :
- -osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek został wykonany w związku z pełnieniem funkcji publicznych, w szczególności w ramach działalności politycznej społecznej, zawodowej,
- -osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza;

„Ogólne” pojęcie „danych osobowych”

- **„dane osobowe”** oznaczają informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej („osoby, której dane dotyczą”); możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden lub kilka *szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej*;

Nowe definicje...

- *Dane genetyczne* oznaczają dane osobowe dotyczące odziedziczonych lub nabytych cech genetycznych osoby fizycznej, które ujawniają niepowtarzalne informacje o fizjologii lub zdrowiu tej osoby i które wynikają w szczególności z analizy próbki biologicznej pochodzącej od tej osoby fizycznej;
- *Dane biometryczne* oznaczają dane osobowe, które ze specjalnego przetwarzania technicznego, dotyczą cech fizycznych fizjologicznych lub behawioralnych osoby fizycznej oraz umożliwiają lub potwierdzają jednoznaczną identyfikację tej osoby, takie, jak wizerunek twarzy lub dane daktyloskopijne

Szczególne kategorie danych

- **Szczególne kategorie danych**
- Zabrania się przetwarzania danych ujawniających: pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe, przynależność do związków zawodowych oraz przetwarzania danych *genetycznych, danych biometrycznych w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej* lub danych dotyczących zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej tej osoby.

Szczególne kategorie danych

- Odrębna przesłanka dotycząca karalności :
- -przetwarzanie dotyczące *sankcji administracyjnych , orzeczeń sądowych, przestępstw lub powiązanych środków zabezpieczających* , odbywa się pod kontrolą oficjalnego organu lub jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego lub regulacyjnego, któremu podlega administrator, albo w celu *wykonania zadania realizowanego w ważnym interesie publicznym, o ile jest to dozwolone na mocy prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego przewidującego odpowiednie gwarancje dotyczące praw podstawowych lub interesu podmiotu;*

Zasady przetwarzania danych osobowych

Dane osobowe muszą być przetwarzane:

- - zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty w stosunku do podmiotu danych, (*„zgodność z prawem , rzetelność i przejrzystość”*)
- - zbierane w konkretnych, wyraźnych i prawnie uzasadnionych celach i nie przetwarzane dalej w sposób niezgodny z tymi celami; dalsze przetwarzanie do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych nie jest uznawane za niezgodne z pierwotnymi celami (*„zasada ograniczenia celu”*),
- - adekwatne , stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane (*„minimalizacja danych”*);

Zasady przetwarzania...

- -prawkidłowe i w razie potrzeby uaktualniane; należy podjąć wszelkie rozsądne działania, aby dane osobowe , które są nieprawkidłowe w świetle celów ich przetwarzania zostały niezwłocznie usunięte lub sprostowane (*„prawkidłowość”*);
- - przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dane dotyczą przez okres nie dłuższy niż jest to niezbędne do celów, w których dane te są przetwarzane; dane osobowe można przechowywać przez okres dłuższy o ile będą przetwarzane wyłącznie do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych na mocy art. 89 ust.1 z zastrzeżeniem, że wdrożone zostaną odpowiednie środki techniczne i organizacyjne wymagane na mocy niniejszego rozporządzenia w celu ochrony praw i wolności osób, których dane dotyczą (*„ograniczenie przechowywania”*)

Zasady przetwarzania...

- - przetwarzane w sposób zapewniający odpowiednie bezpieczeństwo danych osobowych, w tym ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą , zniszczeniem lub uszkodzeniem , za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych (*„integralność i poufność”*)
- -administrator jest odpowiedzialny za przestrzeganie przepisów (zasad)i musi być w stanie wykazać ich przestrzeganie (*„rozliczalność”*)

Zgodność z zasadami przetwarzania :
podstawowe przesłanki przetwarzania (art.6)

- - **zgoda** podmiotu danych w jednym lub większej liczbie określonych celów,
- - wykonanie **umowy** lub podjęcie działań na żądanie podmiotu danych przed zawarciem umowy,
- -wypełnienie **obowiązku prawnego** ciążącego na administratorze danych,
- - **ochrona żywotnych interesów podmiotów danych** lub innej osoby fizycznej,
- -wykonanie **zadania realizowanego w interesie publicznym** lub dla wykonania „władzy publicznej” powierzonej administratorowi, ...

Podstawowe przesłanki przetwarzania...

- - konieczność przetwarzania wynikająca z **uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora danych** lub stronę trzecią z wyjątkiem sytuacji, w której nadrzędny charakter wobec tych interesów mają interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą wymagające ochrony danych osobowych, w szczególności, gdy osoba, której dane dotyczą jest dzieckiem;

teza nie ma zastosowania do przetwarzania, którego dokonują organy publiczne w ramach realizacji swoich zadań;

Zgodność z zasadami przetwarzania : przesłanki przetwarzania szczególnych kategorii danych

- **Zabrania się przetwarzania** danych osobowych ujawniających szczególne kategorie danych
- Dane można przetwarzać, gdy istnieje :
- - **zgoda** w co najmniej jednym określonym celu lub w kilku konkretnych celach(*brak jest szczególnych wymogów co do formy zgody*), chyba, że prawo Unii bądź państwa członkowskiego nie pozwala uchylić zakazu;
- - **konieczność przetwarzania do celów wypełniania obowiązków i wykonania szczególnych praw w dziedzinie prawa pracy , zabezpieczenia społecznego i ochrony socjalnej**(o ile jest to dozwolone przez prawo Unii , państwa członkowskiego lub porozumieniem zbiorowym) i istnieje odpowiednie zabezpieczenie praw podstawowych i interesów osoby, której dane dotyczą,

Zgodność z zasadami przetwarzania : przesłanki przetwarzania szczególnych kategorii danych

- - **niezbędność** przetwarzania do ochrony żywotnych interesów podmiotu danych lub innej osoby, gdy podmiot danych nie jest fizycznie lub prawnie zdolny do wyrażenia zgody,
- -przetwarzanie dokonywane w ramach **uprawnionej działalności** prowadzonej z zachowaniem odpowiednich zabezpieczeń przez fundację, stowarzyszenie lub inny niezarobkowy podmiot o celach politycznych, światopoglądowych, religijnych lub związkowych, pod warunkiem, że przetwarzanie danych dotyczy wyłącznie członków tego podmiotu lub osób utrzymujących z nim stałe **kontakty** w związku z jego celami, oraz że dane osobowe nie są ujawniane poza tym podmiotem bez zgody osób, których dane dotyczą (**domniemany wymóg zgody**)

Zgodność z zasadami przetwarzania : przesłanki przetwarzania szczególnych kategorii...

- - podanie danych do publicznej wiadomości przez podmiot danych
- - niezbędność przetwarzania do ustalenia, dochodzenia lub ochrony roszczeń prawnych,(prawo)
- - niezbędność przetwarzania do wykonania zadania ze względu na ważny interes publiczny na podstawie prawa Unii lub prawa członkowskiego, który jest proporcjonalny do wyznaczonego celu , respektuje istotę prawa do ochrony danych osobowych i przewiduje odpowiednie środki ochrony praw podstawowych i interesów osoby, której dane dotyczą,

Zgodność z zasadami przetwarzania : przesłanki przetwarzania szczególnych kategorii...

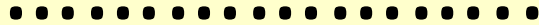
- -przetwarzanie jest niezbędne do celów polityki zdrowotnej lub medycyny pracy, do oceny zdolności pracownika do pracy, diagnozy medycznej, zapewnienia opieki zdrowotnej lub zabezpieczenia społecznego, leczenia lub zarządzania systemami i usługami opieki zdrowotnej lub zabezpieczenia społecznego na podstawie prawa Unii lub państwa członkowskiego lub zgodnie z umową z pracownikiem służby zdrowia i z zastrzeżeniem warunków i właściwych zabezpieczeń (tajemnica zawodowa),
- - przetwarzanie jest niezbędne ze względów związanych z interesem publicznym w dziedzinie zdrowia publicznego, takich jak ochrona przed poważnymi transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi lub zapewnienie wysokich standardów jakości i bezpieczeństwa opieki zdrowotnej oraz produktów leczniczych lub wyrobów medycznych, na podstawie prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego, które przewidują odpowiednie środki ochrony (tajemnica zawodowa)

Zgodność z zasadami przetwarzania : przesłanki przetwarzania szczególnych kategorii ...

- - niezbędność przetwarzania do celów archiwalnych, badań naukowych lub historycznych, celów statystycznych,

Problemy związane z wykorzystaniem przesłanek przetwarzania danych...

- - Nadużywanie zgody na przetwarzanie danych osobowych - *zgoda wymagana także tam, gdzie przetwarzanie jest prowadzone w oparciu o inne przesłanki, np. przepisy prawa czy umowę, ...* z drugiej strony
- - brak powołania się na właściwe przesłanki przetwarzania—np. w przypadku przetwarzania danych na podstawie umowy, umieszczana jest zgoda jako przesłanka;
- - *klauzule informacyjne* („w pełnym wymiarze” art. 13 zamieszczane we wszystkich możliwych dokumentach) także, gdy w ogóle dane osobowe nie są przetwarzane (*przykład UMŁ*)

- Powierzenie przetwarzania

Pojęcie „*administratora danych*”

- „**administrator**” oznacza osobę fizyczną lub prawną, organ publiczny, jednostkę lub inny podmiot, który samodzielnie lub wspólnie z innymi ustala cele i sposoby przetwarzania danych osobowych; jeżeli cele i sposoby takiego przetwarzania są określone w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego, to również w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego może zostać wyznaczony administrator lub mogą zostać określone konkretne kryteria jego wyznaczenia; (*czy to oznacza, że prawo krajowe może inaczej definiować pojęcie administratora danych?*)
- „**podmiot przetwarzający**” oznacza osobę fizyczną lub prawną, organ publiczny, jednostkę lub podmiot, który przetwarza dane w imieniu administratora;

Prawa i obowiązki administratora
(*realizacja wymogów bezpieczeństwa oraz
dokonywanie oceny skutków*)

- Administrator i podmiot przetwarzający wdrażają odpowiednie środki techniczne i organizacyjne , by zapewnić poziom bezpieczeństwa odpowiedni do ryzyka związanego z przetwarzaniem, uwzględniając wyniki oceny skutków w zakresie ochrony danych, uwzględniając najnowsze osiągnięcia techniczne i koszty wdrożenia...

Powierzenie przetwarzania...

- Powierzenie przetwarzania oznacza, że:
- - podmiot przetwarzający przetwarza dane osobowe (*dane osobowe w ogóle są przetwarzane – nie ma powierzenia przetwarzania , jeżeli podmiot wykonujący usługę nie przetwarza danych, a jedynie konserwuje urządzenia , np. urządzenia do kontroli za pomocą kamer video ale bez uprawnień do wykonywania jakichkolwiek operacji na danych osobowych*),
- - przetwarzanie odbywa się w imieniu administratora (*czyli: gdyby nie podmiot przetwarzający, administrator sam musiałby dokonywać wszystkich czynności związanych z przetwarzaniem ; podmiot przetwarzający „wyręcza” administratora ”*); *nie jest możliwe powierzenie przetwarzania pracownikowi , nawet, jeśli podstawą wykonywania pracy jest umowa o dzieło albo umowa zlecenia- osoba taka pracuje na rzecz pracodawcy;(przykład : umowy z pracownikami, umowy z opiekunkami społecznymi świadczącymi usługi opiekuńcze)*,

Powierzenie przetwarzania...

- -administrator danych korzysta wyłącznie z usług takich podmiotów przetwarzających, które zapewniają wystarczające gwarancje wdrożenia odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych by przetwarzanie spełniło wymogi RODO; *oznacza to, że podmiotem przetwarzającym może być jedynie podmiot, który sam mógłby być administratorem danych*
- Powierzenie przetwarzania wyłącznie na podstawie umowy bądź innego instrumentu prawnego ,(*osobna umowa powierzenia czy część umowy o świadczenie usług?*)

- Dopełnianie obowiązku informacyjnego

Obowiązek informacyjny...

- **Tytułem wprowadzenia do następnego wystąpienia...**
- -dopełnianie obowiązku informacyjnego powinno być skierowane do osoby – obowiązek informacyjny nie mający związku z przetwarzaniem danych nie ma podstaw prawnych (jest irracjonalny”) (*przykład UMŁ, wykonywanie obowiązku informacyjnego w „stopce” identyfikującej podmiot ...*)
- - dopełnianie obowiązku informacyjnego w formule RODO – od momentu wejścia w życie RODO, *tj. od momentu istnienia podstawy prawnej praw i obowiązków* ;
- -nie ma podstaw do „wstecznego” dopełniania obowiązku informacyjnego ;
- - wykonanie obowiązku informacyjnego powinno być adekwatne do przesłanek przetwarzania danych

- Dziękuję za uwagę